

IZVJESTAN POGLED

Žarka Vujić

Institut za povijesne znanosti
Zagreb

elimo li danas nekom nešto osvijestiti, naglasiti ili mu zabraniti, učiniti ćemo to – IZLOŽBOM. Ovaj osobiti oblik komunikacije tako je postao sastavnim načinom našeg življenja da je zamijenio snagom svoje poruke mnoge druge medije (primjerice – novine, knjigu). Bez opiranja prihvaćamo da nas izložbe podučavaju (o leptirima, primjerice, ili o štetnosti pušenja), da nam osvještavaju povijesne i kulturne događaje, da odgajaju naše oko (ili oprostite, našu malu dušu) da se divi lijepim predmetima. Razapeti između Sjaja ukrajinske riznice, koja predstavlja još jednu u nizu zlatnih izložaba našega Muzejskog prostora, i megaizložbe o kulturi pavlina u Hrvatskoj (a obje stoje u znaku riječi E. Maia: 'Sve što sja, stoji u moći'¹), jesmo li uopće u stanju reagirati na ono manje blještavo i ekskluzivno ali ipak vrijedno unutar mnogolikih prezentacijskih istupa kojima smo okruženi. A upravo tako dojmila me se izložba dječjih radova na željezničkom kolodvoru u Rijeci, zapažena na samom izmaku turističke sezone u rujnu.

Znamo da su upravo takve izložbe problem koji naša muzeologija rijetko dotiče, a kad i piše i razmišlja o njemu, uglavnom je to u okviru djelovanja jednog od novijih zanimanja u našim muzejima, tj. u okviru rada muzejskog pedagoga. A riječ je o osobito osjetljivu materijalu koji sam po sebi izaziva u motritelja snažan emotivan doživljaj (jer svi smo mi nečiji roditelji, rođaci, bake ili djedovi), koji uopće ne dozvoljava postavljanje pitanja prezentacije. Prisjećam se izložbe radova djece logoraša u praškom getu, gdje je saznanje da nijedan od malih stradalnika nije naslikao logor, već nešto iz prošlog, sretnijeg života nadvladalo svako pitanje o skućenom izložbenom prostoru, o nedostatku adekvatnih informacija. Dakle, emotivan sloj u takvim izložbenim događanjima doista ima važnu ulogu u procesu recepcije. No, u Rijeci se dogodilo i još nešto više.

Slobodne zidne površine između obaveznih informativnih staničnih istaka iskorištene su za prezentiranje školskih radova nastalih u redovnom procesu likovnog odgoja, a na temu željeznice. I upravo to naglašeno korespondiranje obrađene teme i izložbene okoline rezultiralo je novom snagom poruke: mi, djeca različite dobi upravo ovako doživljavamo i vidimo ovaj isti kolodvor i život i rad na njemu. Zanimljivo bi bilo promotriti detaljnije opažanje takve poruke, no vrijeme mi je dozvolilo samo pretpostavke. Očito je da dobar dio putnika koji izlaze iz vlaka ili se kreću u staničnom prostoru zapaža dječje radove. Manji broj onih upućenijih (ili s više vremena) razaznaje vjerojatno raspon motiva i tehnika koji odgovaraju određenoj dobi. Vremena i potrebe za promatranjem ponaosob svakog rada nema, a na to su mislili i priređivači izložbe jer nisu radove opteretili posebnim opisima i naznakama. Ako prihvatimo definiciju Ive Maroevića² po kojoj izložba predstavlja svako smisljeno izlaganje predmeta na način da oni međusobno čine jedinstveni informacijski sustav koji rezultira stanovitim komunikacijskim efektom, onda ovu manifestaciju na riječkom kolodvoru možemo nazvati IZLOŽBOM u pravom smislu riječi, izložbom koja je i zavrijedila ovih nekoliko redaka spomena.

Primljeno: 15. 12. 1989.

Bilješke

¹ Mai, Ekkehart. *Expositionen. Geschichte und Kritik des Ausstellungs Wesens*, München-Berlin, Deutscher Kunst Verlag, 1986.

² Maroević, Ivo. *Muzeološki problemi retrospektivnih izložbi*. Informatologija Jugoslavica, Zagreb, 1988, 1–2, pžp. 25–30

15. GENERALNA KONFERENCIJA ICOM-a U HAAGU 1989.

Maja Juras

Muzej za umjetnost i obrt
Zagreb

otkraj kolovoza i početkom rujna 1989. godine okupili su se u Nizozemskoj muzealci iz cijelog svijeta. Povod je bio 15. generalna konferencija ICOM-a (Međunarodni komitet za muzeje pri UNESCO-u).

Oko 1500 muzealaca sudjelovalo je deset punih dana u radu plenarnih sjednica, stručnih komiteta, interdisciplinarnih grupa, a osim toga bili su organizirani profesionalni posjeti muzejima po čitavoj Nizozemskoj, izleti i primanja. Bila je to velika mogućnost za sakupljanje mnoštva informacija o radu muzeja u drugim zemljama, razmjenu iskustava, uspostavljanje kontakata za buduću suradnju i upoznavanje kolega, stručnjaka iz cijelog svijeta.

Nizozemski nacionalni komitet ICOM-a uložio je velike napore u organizaciju toga velikog i značajnog skupa, tema kojega je bila Muzeji – generatori kulture. O temi su održana četiri glavna predavanja: Neil Postmann iz SAD-a održao je predavanje pod naslovom »Proširenje muzejskoga koncepta«¹. Mochtar Lubis iz Indonezije u svom izlaganju »Povećavanje kolekcija i muzeja« naglasio je važnost uvođenja i provedbe novih muzeoloških trendova i upotrebu moderne tehnologije komunikacije izložaba, koje olakšavaju prijenos kulturne poruke sadržane u muzejskom predmetu. Hernan Crespo Toral iz Ekvadora razmatrao je nove mogućnosti prezentacije muzeja u Trećem svijetu u predavanju pod naslovom »Nove forme prezentacije«. »Suradnja za budućnost« bio je naslov izlaganja Bele Kopeczija iz Mađarske, koji je govorio o budućnosti muzeja kao o budućnosti kulture te naglasio ulogu i značenje muzeja u širenju znanja i opće kulture. U toku održavanja Generalne konferencije ICOM-a '89. odvijao se i rad interdisciplinarnih radionica u šest nizozemskih muzeja. Suradnja stručnih međunarodnih komiteta dobiva sve više na važnosti i kao neobično poučna i korisna pobuđuje velik interes. Za vrijeme ICOM-ove konferencije u Londonu 1983. godine naslutili su se prvi znakovi interesa za takvu suradnju, u srpnju 1988. godine tu ideju o praktičnoj primjeni pozdravili su u Parizu na Godišnjoj skupštini ICOM-a Savjetodavni komitet i Izvršni savjet ICOM-a. U Nizozemskoj je provedena u djelo, što je omogućilo stručnjacima različitih područja djelatnosti da zajednički prodiskutiraju pojedine muzeološke probleme.

U povodu Generalne konferencije otvorena je i Međunarodna muzejska izložba na kojoj se moglo vidjeti mnogo zanimljivosti vezanih uz muzejsku struku. Od inovacija za postave muzeja i izložaba, sistema sigurnosnih oprema za muzeje do demonstriranja različitih kompjutorskih sistema za muzejske kolekcije.

Na Generalnoj konferenciji u Haagu izabrano je i novo vodstvo ICOM-a za period 1989–1992. Za predsjednika je izabran Alpha Oumar Konare iz Malija, a za potpredsjednike Irina Antonova iz SSSR-a i Herbert Genslmayr iz SR Njemačke.

Prihvaćen je revidirani Statut i trogodišnji program (1989–1992). Izglasano je i šest rezolucija:

- Muzeji generatori kulture,
- Školovanje muzejskog osoblja,
- Uključenje španjolskog jezika kao trećeg službenog jezika u ICOM,